

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра всевітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика історичної пам'яті в країнах Західної Європи

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Історія та археологія»

Спеціальність В9 Історія та археологія

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
всевітньої історії
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політика історичної пам'яті в країнах Західної Європи
Викладач (-і)	Щербін Лілія Василівна, к. і. н., доцент
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	liliiia.scherbin@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Четвер о 15.00.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Політика пам'яті – сукупність соціальних практик, спрямованих на репрезентацію чи модифікацію певних образів минулого (образів спільного минулого), актуалізованих сучасним політичним контекстом, інтерпретація минулого. Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб здобувачі мали змогу орієнтуватись в розмаїтті моделей політики історичної пам'яті, науково осмислювати сутність теоретичних засад політики історичної пам'яті; пояснити особливості місць пам'яті, символів пам'яті, комеморативних практик в європейських країнах</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання дисципліни: ґрунтовне вивчення студентами політики історичної пам'яті у країнах Західної Європи, факторів та чинників впливу на формування історичної пам'яті. Основними цілями вивчення дисципліни є: опанування студентами понятійнокатегоріальним апаратом; засвоєння матеріалу з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, індивідуальної роботи; аналіз важливих проблем; вміння застосовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності..</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Пропонована дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу й історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період та проблему.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>Спеціальні компетентності</p> <p>СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.</p> <p>СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.</p> <p>СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.</p>	

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов. ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	Історія та археологія	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу	2	2	6
Тема 2. Політика історичної пам'яті у країнах Західної Європи як наукова дисципліна		2	6
Тема 3. Політика історичної пам'яті у Франції		2	6
Тема 4. Політика історичної пам'яті у Німеччині.		2	7
Тема 5. Великобританська модель політики історичної пам'яті.	2	2	7
Тема 6. Політика історичної пам'яті в Австрії.	2	2	7
Тема 7. Політика історичної пам'яті у країнах Бенілюксу	2	2	7

Тема 8. Європейська та українська політики історичної пам'яті: порівняльний аналіз.	2	2	7
Тема 9. Європейська колективна пам'ять та ідентичність.		4	7
ЗАГ:	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 30 балів), балу за контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.		
Вимоги до письмових робіт	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни. Контрольна робота включає: 25 тестових питань (по 2 бали за кожне питання).		
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 100-бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>		
Умови допуску	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови		

до підсумкового контролю	відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 50 і більше балів.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 30 балів), балу за контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимальну 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Контрольна письмова робота має бути виконана на 18 семінарському занятті.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>
У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає прездачу усіх невиконаних завдань в силу запізньєнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год.

Пропущене заняття здобувач може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті. Київ: Ніка-Центр, 2012. 440 с.
2. Гон М. М. Українська історична пам'ять: особливості формування в час демократичного транзиту. Панорама політологічних студій. 2012. Вип. 8. С. 103– 114.
3. Гриценко О. Пам'ять місцевого виробництва. Трансформація символічного простору та історичної пам'яті в малих містах України. Київ: К.І.С., 2014. 352 с.
4. Зернецька О., Миронхук О. Концепція історичної пам'яті у Великій Британії Проблеми всесвітньої історії. 2018. № 1. С. 122-133.

5. Зернецька О., Мирончук О. Історична пам'ять та практики монументальної комеморації Першої світової війни в Австралії (Частина 1). Проблеми всесвітньої історії. - 2020. - № 3. - С. 204-220.
6. Зернецька О.В. Історичний досвід політики пам'яті у Великій Британії: орієнтири для України: URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4794/1/Istorychnyi%20dosvid%20polityky%20pamiaty.pdf>
7. Касьянов Г. В. Історична пам'ять та історична політика: до питання про термінологію й генеалогію понять. Український історичний журнал. 2016. № 2. С. 135.
8. Киридон А. Гетеротопії пам'яті. Теоретико-методологічні проблеми студій пам'яті. Київ: Ніка-Центр, 2016. 320 с.
9. Киридон А. М. Простір пам'яті: експлікація поняття. Національна та історична пам'ять. 2013. Вип. 8. С. 25-32.
10. Киридон А. Подолання минулого в країнах Центрально-Східної Європи: основні тенденції. Європейські історичні студії. 2016. № 4. С. 126-143.
11. Козеллек Р. Минуле майбутнє. Про семантику історичного часу. Пер. з нім. Київ: Дух і літера, 2005. 380 с.
12. Коннертон П. Як суспільства пам'ятають. Київ: Ніка-Центр, 2004. 184 с.
13. Копилов В. О. Влада і знання: генезис ідей епістемократії. Харків: НАУ ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2009. 512 с.
14. Кудряченко А. Становлення та розвиток політики "подолання минулого" в національній пам'яті ФРН. Проблеми всесвітньої історії. 2018. № 1. С. 96-121. 15. Кудряченко А. Особливості подолання обтяжливого нацистського і соціалістичного минулого в сучасній Німеччині. Україна дипломатична. 2019. Вип. 20. С. 664-685.
15. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / за загальною редакцією Ю.Шаповала. Київ: ІПЕНД, 2013. 600 с.
16. Нагорна Л. П. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. Київ: ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 328 с.
17. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять Київ: Кліо, 2014. 272 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України <https://history.org.ua/>
2. Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

Викладач Щербін Л.В., доцент кафедри всесвітньої історії